

האם להעיר את היפהפייה הנרדמת?

"זה אולי הנוף העירוני המרשים בעולם", כתב המתכנן של טיילת ארמון הנציב בשנות ה-80, אבל האתר שמשך בזמנו מבקרים רבים הלך ונעשה שומם. תוכנית לשדרוג הטיילת מעוררת מחלוקת בין התושבים התומכים ובין אדריכלי נוף שטוענים – אסור לגעת באייקון הזה
נעמה ריבה

שטח הפקר, ויש שם את האר"ם. זה מקום מפגש של קהילות מאוד שונות הגרות בצמוד, ומעבר לכך – והטיילת עצמה היא פנינה אדריכלית, עבודה יפהפיה של הלפי רין ואהרונסון שיש לשמור על ייחודה. יש שם עבודת אבן מדוק דקת. כשהמקום נפתח הוא היה כמו חוף הים של ירושלים, אנשים היו מגיעים לשם לנפוש ולנוח.

אבל כסיף משוכנע כי המקום לא מממש את הפוטנציאל הגדול שטמון בו. "אוטובוסים של תיירים מגיעים רק אל נקודת התצפית כי שם יש חניה וגישה. עומדים על הגדר ומצטלמים. המקום כולו מצוי בתת-שימוש של הולכי רגל". ואכן, מה שהנחה את משרדם בתכנון הוא הרצון להפוך את הטיילת למקום ששוהים בו. לכן ימוקמו לאורך הטיילת פעילויות שונות: ברחבת התצפית המרכזית יתווסף אלמנט מים שקט ומצללה לסוכך על הצופים בנוף; עוד מתורכנים בית קפה (מבנה המסעדה שפעל בעבר בטיילת משמש

מבט מהטיילת אל העיר העתיקה והשכונות הערביות בירושלים. בתמונת השער: הדמיה של "הר המגילות" בתוכנית השדרוג צילומים: אוליבייה פיטוסי ומייליץ כסיף אדריכלים

אודי כסיף, מהמשרד המתכנן את השדרוג, משוכנע שהטיילת לא חמצה את הפוטנציאל: "זו עבודה יפהפיה של הלפרין ואהרונסון שיש לשמור. אבל כשהמקום נפתח הוא היה כמו חוף ים בירושלים, אנשים הגיעו לנפוש ולנוח"

כאולם אירועים), מבנה שירותים ומשרד קטן שממנו ניתן יהיה לנהל את הטיילת; תוכננה גם אנדרטה לזכר קורבנות הפיגוע בטיילת מינואר 2017; כן מתוכננים משחקים לילדים ומשחקי קול, והאטרקציה המרכזית – "הר מגילות", כמה מגילות שינצלו את השיפוע בטיילת וישתלשלו במורד אל הפארק שלמטה.

בנוסף מתכוננים מייליץ כסיף לשנות מעט אלמנטים הקיימים כיום בטיילת, כמו חיבור הטיילת למדשאות, תיקון ריצוף פנים קיימים, תוספת הצללות ושינויים בתאורה. רעיון נוסף שלהם שטרם קיבל את הסכמת המזמין הוא להקים מוזיאון תושבים ובו תמונות של תושבי השכונות. "תמונות תושבי ג'בל מוכבר ותורכבים תלפיות יוצגו זו לצד זו", מציע כסיף.

מה עוד? גם שבילי אופניים מתוכננים בטיילת ארמון הנציב, וזה בוודאי צורך אקטואלי במיוחד. שביל אחד יהיה לאורך טיילת ינובסקי (בצד המלונות) והשני יהיה בטיילת שרובר בתוך הפארק, והוא יאפשר חיבור בין ארמון הנציב ו"ים פלנט" למתחם התחנה. שביל זה ישתלב בשביל הקיים תוך הרחבתו לפי האפשרויות הטופוגרפיות. רצונם של

תשובות

1. "אם לא בשירים".
2. "השיר הנכון מדבר".

לתארו. העיר והנוף עשויים מק"ש אחת, שלמות טבעית. את המראה הזה חייבים לשמר בתכנון הכולל של האזור – לא רק את רכס ההר אלא גם את המדרונות (... די לנו בטיילת נפלאה כשלעצמה – חזיון תיאטרלי אדיר!).

מי שהביא את הציטוט באותו ביטאון היה קנט הלפנד, פרופ' לאדריכלות נוף מאוניברסיטת אורגון, שהוסיף וכתב במאמרו: "רעיונות אלה היו נר לרגליו של הלפרין לכל אורך הפרויקט: המראה המרהיב וההיבט התיאטרלי של התכנון, שבו כל המבקרים במקום הם שחקנים במופע. הוא מציין שהתוכנית מעוצבת כך שהטיילת עוטפת את הנוף, שבו יש מעמד וזה לכובד משקלם של ההיסטוריה, לאמונה ולחיי היום-יום".

45 מיליון שקל

שדרוג הטיילת נכנס בינתיים לפסים מעשיים, כשאת התוכנית החדשה מתכננים משרד מייליץ כסיף, שתכננו בעבר גם את שדרוג נמל תל אביב וטיילת תל אביב. עבודתם היא חלק מתוכנית אסטרטגית – תוכנית טיילת הרכס – שהמשרד הכין עבור הרשות לפיתוח ירושלים ובה עוד רעיונות רבים, כגון חשיפת ארמון הנציב לציבור, מוזיאון "רוח המקום" ומרכז מוזיקה. "מחזרות של אירועים", מגדיר זאת אודי כסיף. בשלב זה יקודם על פי התכנון השדרוג של טיילת האזו וטיילת שרובר, בעלות של 45 מיליון שקל לים. אזור טיילת גולדמן שמקיפה את בניין ארמון הנציב עצמו לא יטופל בשלב הראשון.

"זה אולי המקום הכי רגיש שעבדנו בו", מתודה כסיף. "יש בו גם רגישות היסטורית כי זה היה

הדמיה של בית קפה בטיילת המחודשת. ניסיון לערב את הציבור הפלסטיני הדמיה: מייליץ כסיף אדריכלים

הערבים לא ממש הגיעו פרט לא מוכבר שסירבו לשתף פעולה) – יחד עם נאמני פארק המסילה, אל ראש עיריית ירושלים, ניר ברקת, בכדי שיקדם את שדרוג הטיילת ואת חיבורה לפארק המסילה ולמתחם התחנה.

הערבים לא הגיעו

אסלאם דעים, שהיתה מתכננת קהילתית במינהל הקהילתי באבו תור, מציינת שהיו ניסיונות לשתף גם את הציבור הפלסטיני באזור (שמת בחודש שעבר) ואדריכל הנוף האמריקאי לורנס הלפרין

המשתתפים, בשונה מתושבי ג'בל מוכבר שסירבו לשתף פעולה) – יחד עם נאמני פארק המסילה, אל ראש עיריית ירושלים, ניר ברקת, בכדי שיקדם את שדרוג הטיילת ואת חיבורה לפארק המסילה ולמתחם התחנה.

טיילות ארמון הנציב הוקמו בסוף שנות ה-80 בתכנון אדריכל הנוף הירושלמי שלמה אהרונסון (שמת בחודש שעבר) ואדריכל הנוף האמריקאי לורנס הלפרין

אני מתגוררת שבע שנים בש"כונת תלפיות מזרח, קרוב לטיילת ארמון הנציב, ואף פעם לא השתמשתי בה. היא לא היתה מזמינה לביקור, בין השאר כי היא מנותקת משכונת מגוריי, מספרת איילה וול. "יום אחד הייתי צריכה ללכת ברגל למתחם התחנה ואמרתי – אולי זה יחתוך לי את הדרך. זו היתה הפעם הראשונה שהבנתי את הפוטנציאל של המ"קום ואת יופיו".

"יש שם תחושה של חוסר ביטחון", מוסיפה וול, "אבל הטיילת מתוחזקת מדהים ורק צריך ליצור את החיבורים אל השכונות ולהפוך אותה למסלול הליכה".

טיילת ארמון הנציב היא למעשה רצף של שלוש טיילות: טיילת שרובר, שמתחילה כמה מטרים מתחת ל"ים פלנט" ומשתפלת לכיוון שכונת תלפיות מזרח מעל יער השלום; טיילת האזו המקבילה לרחוב ינובסקי; וטיילת גולדמן המקיפה את מתחם ארמון הנציב שבו שוכן מטה האר"ם בישראל, עד לכפר ג'בל מוכבר. הטיילות האלה ממוקמות באחת הנקודות הרגישות ביותר בישראל, בלב המובלעת של ארמון הנציב – שהיה שטח מפורז לאחר מלחמת העצמאות – ובין שכונות יהודיות ופלסטיניות.

את הרצון לשדרג את הטיילת – הנטושה למדי כיום למרות ייחודיותה וקסמה הגדול – ולהתחבר אליה, העלו וול ותושבים נוספים בפני המינהל הקהילתי של תלפיות מזרח, ובקשתם הועברה לרשות לפיתוח ירושלים (הר"י). לצד זאת, פנו עוד ב-2015 תושבי השכונות העוטפות את הטיילת – תלפיות מזרח, ארנונה, בקעה, אבו תור היהודית והפלסטינית (תושבי האחרונות נכחו במפגשים

טיילת ארמון הנביא. "יש הבדל בין שקט לבין שקט מדי", אומרים ברשות לפיתוח ירושלים צילום: אוליביה פיטוסי

התושבים להקים שביל אופניים גם בטיילת האז לא יתממש, כי אין שם די מרחב לשילוב בטיחותי בין הולכי רגל ואופניים.

רעיון נוסף שהציע כסיף ולא ימומש בינתיים הוא גשר שמחבר בין טיילת שרובר למתחם התחנה ופארק המסילה. זה לא יקרה כר" גע בגלל תוכניות הקו הכחול של הרכבת הקלה שמקודמות בדרך חברון, ודוחות בינתיים את פתרון החצייה והחיבור איילה וול מוסי" פה כי היא קיוונה "גם לגשר מעל רחוב ינובסקי", אבל גם זה לא ייצא לפועל כרגע.

בטווח הארוך תטופל בהרחבה גם הזווית התיירותית. אייל חיימובסקי, מנכ"ל הרל"י, אומר ל"הארץ" שבסמוך לטיילת ברחוב ינובסקי היה שטח ריק בבעלות המדינה שיועד במשך שנים רבות להקמת מלונות (מתחם מלונות הרכס – הוא רכס ארמון הנביא). בשנת 2011 אושרה התב"ע והר" שות לפיתוח ירושלים דחפה לכך שהקרעק תשווק לצורכי מלון גאות, כך שכיום מתוכננים לא פחות מ-2,500 חדרי מלון לאורך רחוב ינובסקי, שישקיפו מדרום על העיר העתיקה.

"רצינו שהטיילת תהיה תיירותית", אומר חיימובסקי, "שהתיירים שיוצאים מהמלון וכולו ליהנות ממנה ולא יחפשו

שכשעושים שינויים יש אנשים שחוששים. אנחנו רוצים להחיות את המקום, אבל הפעולה כאן היא עדינה, אנחנו לא רוצים לפגוע בנוף או להרוס את הטיילת אלא לשדרג, כמו שכל מי שגר בדירה עושה לה שדרוג".

אתה לא חושב שזה בסדר שיש מקומות בירושלים שיישארו שקטים?

"יש הבדל בין שקט לשקט מדי. אנחנו לא רוצים שזה יהיה רועש ולא שיהיה שקט מדי. אנחנו לא רוצים שזה יהיה מתחם הת- חנה. זה לא יהיה עוד מתחם בילוי צרכני. המטרה לייצר עוד פינות לתושבי ירושלים, ואני מתכוון לכולם" – אומר חיימובסקי ורומז לתושבי ירושלים הפלסטינים.

של שלמה אהרונסון, בנו איתי וכ" לתו ברכה, שמתכננים כעת מס" פר פרויקטים עבור הרל"י. הוא ביקש שיתכננו את שדרוג הטיילת, אך הם סירבו מכיוון שחשבו שלא ניתן להוסיף לטיילת שימושים משמעותיים מבלי לפ" גוע מהותית בפרויקט האיקוני.

בשיחה עם "הארץ" אומרת אהרון נסון, כי היא נפגשה עם האדריכ" לים המתכננים – מייליץ-כסיף – באופן לא פורמלי וציינה בפ" ניהם את חששותיה הכבדים מה" מהלך, וכי היא מקווה שהתוצאה הסופית תיקח בחשבון את האיוון בין הרצון לשמור עליו.

חיימובסקי מדגיש כי גם ההע" רות של בני האדריכלים המקו" ריים נשמעות. "זה נכון

יו"ר המינהל הקהילתי תלפיות מזרח, יהודה בן יוסף, חושב שהשדרוג מצומצם מדי. "יש פינות חמד באזור שכדאי שהטיילת תתחבר אליהן. מי שאוהבים ספורט והליכה ירצו ללכת במסלול היפה הזה. זה יכול לחבר אנשים ונוף"

בעולם, ולכן להלביש על המקום הזה פרוגרמות סטנדרטיות או לא סטנדרטיות – צריך לחשוב על זה פעמיים".

חיימובסקי מהרשות לפיתוח ירושלים אכן פנה לדבריו ליורשיו

מתייצב חלק מקהילת אדריכל הנוף כנגד הנגיעה באייקון האד" ריכלי. כך למשל רחל ויגור היורי שלמית, שתיכננה את פארק הצבאים ותדבר על הטיילת בש" בוע הבא בכנס אדריכלי הנוף. ויגור מזכירה שבעבר הטיילת היתה פופולרית מאוד. "אני חוש" בת שלא צריך להעמיס על המקום יותר מדי. גם ביער השלום, בקר" בת הטיילת, ניסו להכניס פעי" לויות וזה לא הצליח בכלל המיקום. בירושלים, החוויה במ" קומות מהסוג הזה, ובמיוחד בטיילת ארמון הנביא, היא המקום עצמו. אני לא חושבת שמשעמם שם לרגע. מרגישים שם את כל המתח העירוני, מגיעים בשש בע" רב ושומעים את כל שלוש הדתות. אין חוויה כזו בשום מקום אחר

טאבו | בין אמנות לחברה

הרצאה וסיום מודרך בתערוכות המוזיאון ובאוספיו ימי שני / 13:00–10:00 / קורס שנתי / 8 מפגשים

על אירופה וכל השאר | חושבים מחדש על מודרניזם

הרצאה וסיום מודרך בתערוכות המוזיאון ובאוספיו ימי שני / 13:00–10:00 / קורס שנתי / 8 מפגשים

אמנות ופוליטיקה

סיום מודרך והרצאה בתערוכות המוזיאון ובאוספיו ימי חמישי / 13:00–10:00 / קורס שנתי / 8 מפגשים בהנחיית פרופ' דנה אריאלי

היסטוריה קצרה של צילום

הרצאה באולם הרצאות ימי חמישי / 20:30–19:00 / קורס שנתי / 4 מפגשים בהנחיית הצלם יאיר ברק

ועוד קורסים מרתקים עם מיטב המרצים ואוצרי המוזיאון

לפרטים ולהרשמה:
03-6077090
courses@tamuseum.co

תנ"ך

מפגשי אמנות ותרבות במוזיאון תל אביב לאמנות 2018-2019